

Rockall- og Hattonháslættin framhald av føroyska landgrunninum:

Føroyingar hava góð jarðfrøðilig kort á hondini!

Stóri Rockall- og Hattonháslættin er eitt náttúrligt framhald av tí føroyska landgrunninum. Hetta er niðurstøðan, ið føroyskir og danskir jarðfrøðingar eru komnir til eftir áralanga kanningar, sum nú eru um at verða komnar á mál. Kanningarar hava varað í seks ár og hava kostað umleið 35 mill. kr. Dansk staturin og landsstýrið hava fíggað tær. Nú verður so seinasta hond lögð á kanningarar. Jarðfrøðingar meta, at føroyingar og danir við hesum kanningarúrslitum hava sera góð jarðfrøðilig kort á hondini, tá tað snýr seg um at próvføra krøv okkara til stóru økini sunnanfyri.

Leygardagin kom hálendska havransóknarskipið "Pelagia" á Havnina. Granskarar, sum eru við skipinum, eru við at leggja seinastu hond á nakrar fyrri Føroyar og Danmark sera týðningarmiklar kanningar. Tað snýr seg um stóru rannsóknarættanina, ið byrjaði í 1987 og sum hevur heitið "Føroyar-Rockall-verkætlanin." Endamálið við hesi verkætlan er rætt og slætt at finna fram jarðfrøðilig prógv fyrri, at alt Føroyaøkið og stóri Rockall- og Hattonháslættin jarðfrøðiliga eru eitt og sama øki.

Ósemja er um, hvør eigur rættin til umrøddu økið. Bæði bretar, írar, íslendingar og føroyingar/danir gera krav uppá hetta sera stóra økið og er hetta ein av spurningunum, sum verður viðgjørdur í samráðingunum

millum Føroyar/Danmark og Bretland um markið.

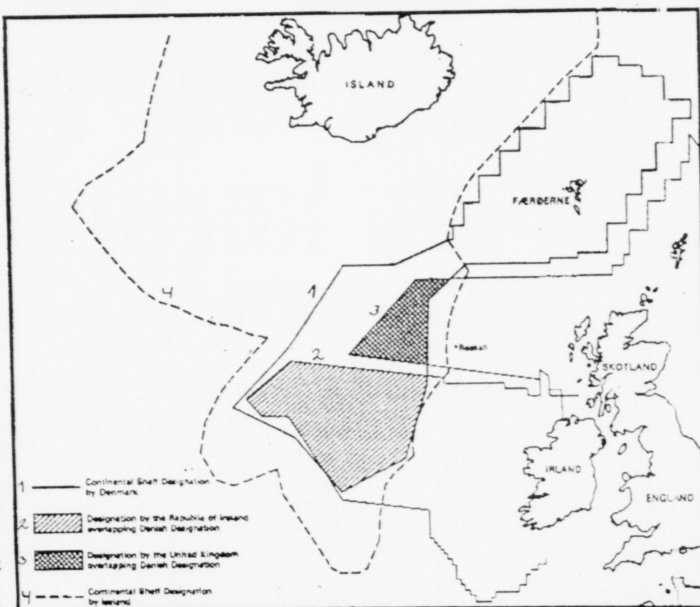
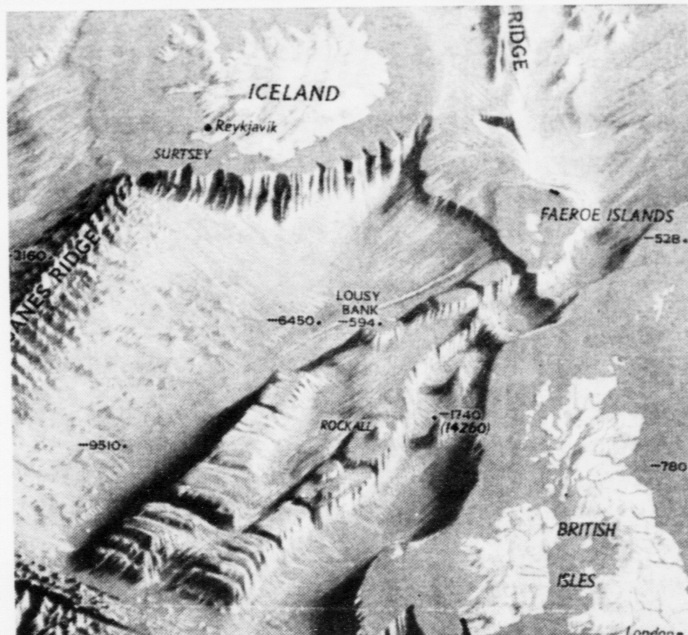
Krav galdandi í 1985

Tað var í 1985, at vit gjørdur krav upp á tann partin av Rockall- og Hattonháslættanum, sum vit halda er ein náttúrlig leinging av føroyska landgrunninum. Og fyrri at kunna prógva hetta mótvegis umheiminum hava danska stjórnin og landsstýrið nú í nógv ár fíggað eina sera nágreiniliga verkætlan. Henda snýr seg um at kanna havbotnin og ovasta partin av undirgrundini við vónini um at finna tey neyðugu prógvini, sum vit so aftur kunnu leggja á borðið í samráðingunum við onnur lond um krøv okkara til umrøddu økið.

Talan er um at gera kjarnuoyndir av legugrýtinum og teimum dýrum, sum hava lagt seg á

havbotnin gjøgnum nógv nógv túsund ár og gera seismiskar kanningar o.a. av eitt nú faldingunum í undirgrundini og samanbera hesar á ávikavist føroyska landgrunninum og so longur suður á Rockallháslættanum.

Hetta er tó bert ein partur av tí stóra rannsóknararbeiðinum, sum verður gjørt umboð á hálendska rannsóknarskipinum. Talan er eisini um vittefandi kanningar av øllum økinum millum Grønland og Skotland. Hetta er eisini eitt sera áhugavert øki, tí her mótast heitu og koldu streymarnir og hava helst gjørt tað í nógv túsund ár. Við at kanna legugrýtið (sedimentini) á havbotninum kunnu vísindamennirnir gera sær eina mynd av, hvussu eitt nú streym- og vatnivíðurskiptini annars hava verið, hvussu bygnaðurin er í teimum ovastu legu-

Hetta kortið vísir okkum krøvini hjá Føroyum, Onglandi, Írlandi og Íslandi til stóra økið sunnan fyrri. 1. er føroysk-danska kravið, 2. er írski, 3. er bretska og 4. er íslenska. Svarta og gráa økið er har bretska og írski kravið er tað sama sum føroysk-danska kravið

grýtisløgunum omanfyri sjálvt basaltið osfr.

Rúgvismiklar kanningar

Samanumtikið snúgva kanningarar seg bæði um

Hálendska rannsóknarskipið "Pelagia" er sera vælútgjørt til vísindaligar rannsóknar av hesum slag. Her er Morten Sparre Andersen á brúnni saman við hálendska starvsfelaga sínum Tjeerd Van Weering, sum er ikki sori hugtakin av at kanna økini kring Føroyar. Mynd jan

undirgrund, havbotn, djóraleivdir á havbotninum, hita- og streymvíðurskipti oam, sum er vert at kanna á stóru havleiðunum í Norðurlatlantshavi.

Morten Sparre Andersen, jarðfrøðingur á DGU (Danmarks Geologiske Undersøgelser) er ein av vísindamonnum, sum er við í hesum kanningunum. Hann sigur, at tað er sera áhugavert at síggja, hvussu reint havumhvørvið er við eitt nú Føroyar. Tað vísir seg, at umhvørvið er tað sama í dag sum tað hevur verið í langar tíðir. Tað hevur sum so verið heilt uttan ávirkan av mannaðond, nakað, sum helst er